

INWENTARYZACJA DENDROLOGICZNA WRAZ Z PROJEKTEM GOSPODARKI DRZEWOSTANEM

NA POTRZEBY DOKUMENTACJI: PROJEKT BUDOWLANY ZAGOSPODAROWANIA
BRZEGÓW JEZIORA GUZIANKA DUŻA WRAZ Z PRZYLEGŁYMI TERENAMI ZIELENI
MIEJSKIEJ I DAWNEGO TARTAKU W RUCIANEM-NIDZIE

Imię i nazwisko lub nazwa inwestora oraz jego adres

GMINA RUCIANE NIDA

Al. Wczasów 4, 12-220 Ruciane Nida

Jednostka projektowa

RESTUDIO JACASZEK ARCHITEKCI sp. z o.o., 80-247 Gdańsk, ul. Sobótki 11A/6

Adres obiektu budowlanego

**Ruciane Nida, dz. Nr 63, 74, 97/3, 102, 103/1, 103/2, 104/1, 104/5, 104/7, 104/10, 104/11, 104/13,
109/14, 112/1, 112/2, 112/3, 113, 114, 115/51, 115/57, 115/59, 115/60, 115/73, 115/76, 115/78,
115/80, 115/82, 115/84, 115/85, 115/86, 115/87, 115/90, 115/91, 115/93, 115/94, 115/95, 115/96**

Projektanci

mgr inż. arch. Maciej Jacaszek
projektant

10/WMOKK/2009

w specjalności
architektonicznej

dr inż. arch. kraj. Marta Akincza

mgr inż. arch. kraj. Urszula Knercer-Grygo

zieleni

inż. arch. kraj. Marta Gębicka

Czerwiec - grudzień 2023

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

CZĘŚĆ OPISOWA

- DANE OGÓLNE
- OPIS SYTUACJI
- OPIS INWENTARYZACJI
- WYKAZ ZINWENTARYZOWANYCH GATUNKÓW
- PROJEKT GOSPODARKI DRZEWOSTANEM
- WYTYCZNE DO GOSPODARKI ISTNIEJĄCYM DRZEWOSTANEM NA CZAS PROWADZENIA ROBÓT BUDOWLANYCH

CZĘŚĆ TABELARYCZNA

- TABELA INWENTARYZACYJNA DRZEW I KRZEWÓW, RUCIANE-NIDA – DAWNY TARTAK
- TABELA DRZEW I KRZEWÓW DO WYCINKI, RUCIANE-NIDA – DAWNY TARTAK

CZĘŚĆ GRAFICZNA

Z.1 - INWENTARYZACJA DENDROLOGICZNA WRAZ Z PROJEKTEM GOSPODARKI DRZEWOSTANEM – CZĘŚĆ PÓŁNOCNA – SKALA 1:500

Z.2 - - INWENTARYZACJA DENDROLOGICZNA WRAZ Z PROJEKTEM GOSPODARKI DRZEWOSTANEM – CZĘŚĆ POŁUDNIOWA – SKALA 1:500

DANE OGÓLNE

Szczegółową inwentaryzacją dendrologiczną objęto teren dawnego tartaku w Rucianem-Nidzie, wraz z dawnym parkiem przylegającym niegdyś do willi właściciela tartaku- Willi Arendsa.

Opracowaniem objęto działki nr 63, 74, 97/3, 102, 103/1, 103/2, 104/1, 104/5, 104/7, 104/10, 104/11, 104/13, 109/14, 112/1, 112/2, 112/3, 113, 114, 115/51, 115/57, 115/59, 115/60, 115/73, 115/76, 115/78, 115/80, 115/82, 115/84, 115/85, 115/86, 115/87, 115/90, 115/91, 115/93, 115/94, 115/95, 115/96; obręb Ruciane Nida.

Teren znajduje się w centrum miejscowości Ruciane-Nida, nad wschodnim brzegiem jeziora Guzianka Duża i ściśle związany jest ze znajdującym się niegdyś w tej lokalizacji tartakiem.

Teren nie jest wpisany do rejestru zabytków, stanowi własność gminną.

Inwentaryzację wykonano na potrzeby projektu zagospodarowania terenu.

Ryc. 1 Fragment mapy z lokalizacją opisywanego terenu względem miejscowości,
kolorem zielonym oznaczono strefę poddaną inwentaryzacji;
źródło - opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

OPIS SYTUACJI

Teren poddany inwentaryzacji stanowi pozostałość znajdującego się niegdyś w tym miejscu parku związanego z willą właściciela tartaku – Willą Andersa. Na niemieckiej mapie wojskowej z początku XX wieku (poniżej) przedstawiono zakres parku oraz jego układ kompozycyjny. Aktualny stan przedstawia się w następujący sposób: park nie zachował się w swoich granicach – od strony zachodnio-południowej, wzdłuż ul. Dworcowej znaczny jego fragment został oddany pod gęstą zabudowę usługową. Wnętrze parku zostało podzielone na mniejsze działki ewidencyjne, z których część znajduje się poza własnością gminy (w tym Willa Andersa). Od strony brzegów jeziora tereny zostały zagospodarowane infrastrukturą związaną z żeglugą. Wewnątrz parku nie zachowały się widoczne ślady dawnej kompozycji. Całość jest mocno zaniedbana i zaśmiecona, w terenie znajdują się liczne gruzowiska po nieistniejących obiektach oraz pustostany. Infrastruktura powojenna w postaci nawierzchni czy wyposażenia terenu niezachowała się bądź zachowała się z bardzo złym stanie. W terenie brakuje elementów wyposażenia terenu charakterystycznych dla publicznych terenów rekreacyjnych. Dodatkowo przestrzeń jest gęsto powygradzana ogrodzeniami, w tym ogrodzeniem odznajdującego się w centralnej części zaniedbanego amfiteatru.

Teren jest zaniedbany, silnie zarośnięty młodymi samosiewami. Wśród pojedynczego cennego drzewostanu na uwagę zasługują dwa pomniki przyrody – dęby szypułkowe oraz okazały żywotnik olbrzymi. Wśród zachowanego ostarodrzewu większość znajduje się w stanie zdrowotnym nie rokującym szans na dalszy wzrost, zagrażającym bezpieczeństwu ludzi i mienia.

Ryc. 2 Fragment niemieckiej mapy topograficznej z 1944 r, Messtischblatt nr 2395, skala 1:25000;

źródło bildarchiv-ostpreussen.de

OPIS INWENTARYZACJI

Inwentaryzacji dokonano w okresie bezlistnym - listopad-grudzień 2022 r. oraz w okresie wiosennym – kwiecień 2023 r. Drzewom i krzewom nadano numery inwentaryzacyjne, podano nazwę polską i łacińską, obwód mierzony na wys. 1,3 m nad poziomem gruntu podano w cm (w niektórych przypadkach, kiedy było to niezbędne, podano obwody na wys. 5 cm), rzuty korony oraz orientacyjną wysokość podano w m, opisano stan zdrowotny oraz wskazania dotyczące gospodarki drzewostanem. Drzewom dwu i więcej pniowym podano wartość obwodu stanowiącą sumę obwodu najgrubszego z pni i połowy sumy pni pozostałych (zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie przyrody). Całość naniesiono na mapie sytuacyjno-wysokościowej wykonanej w skali 1:500.

Kolejno zweryfikowano wyniki inwentaryzacji z projektowanym zagospodarowaniem terenu i wskazano rośliny kolidujące z inwestycją.

Łącznie zinwentaryzowano 600 pozycji drzew i krzewów.

Z uwagi na podział projektu na dwa etapy – część północną i część południową tabelę inwentaryzacyjną oraz załączniki graficzne adekwatnie podzielono. Z całości 600 pozycji inwentaryzacyjnych rozdzielono je na : część północna – 54 pozycje, część południowa – 547 pozycji. Jedna z pozycji, nr 588, jest wspólna dla obu części opracowania – podzielono ją w tabeli inwentaryzacyjnej zgodnie z zajmowaną powierzchnią.

Wśród zinwentaryzowanych drzew w części południowej znajdują się dwa pomniki przyrody: nr inwentaryzacyjne 9 i 113 – decyzje o wpisie : nr inw. 113 - Dec. Nr 368/75 Wydz. RLiS UW w Olsztynie z 17.04.1975 r.; nr inw. 9 - Dec. Nr 369/75 Wydz. RLiS UW w Olsztynie 17.04.1975 r.

Przed przystąpieniem do zabiegów pielęgnacyjnych na pomnikach przyrody powinna zostać podjęta uchwała Rady Gminy na te zabiegi wyrażająca zgodę.

WYKAZ ZINWENTARYZOWANYCH GATUNKÓW:

Drzewa liściaste

- Acer platanoides* klon zwyczajny
Aesculus hippocastanum kasztanowiec zwyczajny
Acer negundo klon jesionolistny
Betula pubescens brzoza omszona
Fagus sylvatica buk zwyczajny
Populus balsamifera topola balsamiczna
Populus canadensis topola kanadyjska
Prunus sp. wiśnia
Sorbus aucuparia jarząb zwyczajny
Ulmus laevis wiaź szypułkowy
Acer pseudoplatanus klon jawor
Alnus glutinosa olsza czarna
Betula pendula brzoza brodawkowata
Carpinus betulus grab pospolity
Fraxinus excelsior jaśminowiec wonny
Padus avium czeremcha zwyczajna
Populus tremula topola osika
Quercus robur dąb szypułkowy
Robinia pseudoaccacia robinia akacjowa
Salix alba wierzba biała
Tilia cordata lipa drobnolistna
Ulmus minor wiaź pospolity

Drzewa iglaste

- Abies alba* jodła pospolita
Larix decidua modrzew europejski
Picea abies świerk pospolity
Thuja plicata żywotnik olbrzymi

Krzewy liściaste

- Euonymus europaeus* trzmielina pospolita
Philadelphus coronarius jaśminowiec wonny
Ribes alpinum porzeczka alpejska

Symplocarpos albus śnieguliczka biała

Thuja occidentalis żywotnik zachodni

Sambucus nigra bez czarny

Sambucus racemosa bez koralowy

Corylus avellana leszczyna pospolita

Mahonia aquifolium mahonia pospolita

Cytisus scoparius żarnowiec miotlasty, szczodrzeniec

GOSPODARKA DRZEWOSTANEM

Wśród zinwentaryzowanych pozycji drzew, krzewów i grup samosiewów wytypowano rośliny wymagające usunięcia z przyczyn sanitarnych (usychające, suche, w złym stanie zdrowotnym, grożące wywrotem, zagrażające bezpieczeństwu ludzi i mienia) oraz z przyczyn kolizji z projektowaną inwestycją.

W załączonej tabeli inwentaryzacyjnej wskazano osobno te dwie grupy oznaczając drzewa do wycinki sanitarnej symbolem X a do wycinki kompozycyjnej symbolem Xk.

Na załączniku graficznym również przedstawiono osobno obie grupy roślin.

Łącznie do wycinki sanitarnej wskazano 95 drzew oraz 16 grup krzewów i samosiewów. W przypadku krzewów i samosiewów zakłada się, iż wycinka ta stanowić będzie niezbędną trzebież wymagającą odnowienia bądź uporządkowania grup krzewów dążąc do ich zachowywania w jak największym zakresie bez kolizji z inwestycją.

Wymienione grupy drzew do wycinki uwzględniają również drzewa o obwodach na wys. 5 cm nad gruntem nie przekraczających wartości wskazanych ustawą o ochronie przyrody kwalifikujących je do konieczności uzyskania zezwolenia na wycinkę.

Do wycinki kompozycyjnej wskazano 110 grup drzew i grup samosiewów. W przypadku kilku większych grup samosiewów i krzewów porastających rozległe połacie terenowe dawnego tartaku bądź wnętrza dawnego parku należy dążyć do pozostawiania pojedynczych egzemplarzy drzew rokujących szanse na prawidłowy wzrost oraz grup krzewów.

Wytypowano również drzewa do poddania zabiegom pielęgnacyjnym i konserwatorskim oraz wymagające systematycznej obserwacji w celu oceny stanu zdrowotnego. Zabiegi podzielono na dwie kategorie – podstawowe zabiegi pielęgnacyjne (usuwanie posuszu, usuwanie jęmieści, niewielka korekcja korony i inne) i oznaczono je w tabeli symbolem Pz. Do grupy specjalistycznych zabiegów konserwatorskich wytypowano drzewa wymagające zakładania wiązań, skomplikowanej korekcji korony, np. w celu stabilizacji drzewa i oznaczono je w tabeli symbolem Spz. Szczegółowe uwagi dotyczące stanu zdrowotnego oraz konieczności wykonania zabiegów uwzględniono w tabeli inwentaryzacyjnej.

PODZIAŁ NA DWIE CZĘŚCI OPRACOWANIA – CZĘŚĆ PÓŁNOCNĄ (WIĘKSZY FRAGMENT DZIAŁKI NR 102) ORAZ CZĘŚĆ POŁUDNIOWĄ.

Poniżej przedstawiono, zgodny z tabelami inwentaryzacyjnymi i załącznikami graficznymi podział wymienionych powyżej pozycji inwentaryzacyjnych na dwie części opracowania – północną i południową.

Część północna

Wycinka sanitarna – 3 pozycje

Wycinka kompozycyjna – 2 pozycje

Trzebież selekcyjna – 1 pozycja

Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne – 7 pozycji

Specjalistyczne zabiegi konserwatorskie – 2 pozycje

Obserwacja – 3 pozycje

Część południowa

Wycinka sanitarna – 92 pozycje

Wycinka kompozycyjna – 121 pozycji

Trzebież selekcyjna – 16 pozycje

Podstawowe zabiegi pielęgnacyjne – 75 pozycji

Specjalistyczne zabiegi konserwatorskie – 24 pozycje

Obserwacja – 10 pozycji

Szczegółowy wykaz roślin do usunięcia przedstawiono w tabelach inwentaryzacyjnych załączonych do opracowania. W tabelach owych wskazano również drzewa do zabiegów pielęgnacyjnych – podstawowych oraz specjalistycznych. Opis niezbędnych zabiegów, którym należy poddać drzewo znajduje się w tabeli inwentaryzacyjnej. Dodatkowo wskazano drzewa wymagające obserwacji pod kątem stanu fitosanitarnego. Oznaczono je w tabeli symbolem O i wymagają one kontroli minimum raz w ciągu sezonu wegetacyjnego w celu monitorowania, czy stan zdrowotny się nie pogarsza i nie stanowią zagrożenia dla ludzi i mienia.

Wskazuje się również, iż wszystkie drzewa rosnące nad brzegiem jeziora mają trudne warunki terenowe (podmywanie, zaniedbania wokół istniejących elementów budowli, jamy wykonane przez bobry i inne) i istnieje prawdopodobieństwo, iż na etapie przeprowadzania jakiegokolwiek inwestycji związanej ze wzmocnianiem brzegów jeziora, zagospodarowywaniem bądź podobnymi ich stan fitosanitarny może ulec pogorszeniu z uwagi na zmianę warunków terenowych oraz warunki w jakich aktualnie rosną. Zgodnie z obowiązującym prawem, po stwierdzeniu takiego zagrożenia, należy wystąpić do odpowiednich organów z wnioskiem na usunięcie, wprowadzić nasadzenia kompensujące straty.

WYTYCZNE DO GOSPODARKI ISTNIEJĄCYM DRZEWOSTANEM NA CZAS PROWADZENIA ROBÓT BUDOWLANYCH

Za zagrożone uznano nasadzenia, które zlokalizowane są w zasięgu robót ziemnych i podczas realizacji inwestycji narażone są na uszkodzenia systemu korzeniowego. Za zasięg robót ziemnych uznano wszystkie roboty wykonywane w zasięgu korony drzewa powiększonego o 1,5 m. W celu zminimalizowania uszkodzeń korzeni roślin oraz ryzyka obumarcia drzewa prace w pobliżu drzew należy wykonywać według następujących zaleceń:

- Pod drzewami wszystkie ewentualne prace ziemne związane z kładzeniem instalacji należy wykonać metodą przecisku sterowanego.
- Pnie drzew należy zabezpieczyć przed ewentualnymi uszkodzeniami. Spotykane zabezpieczenia za pomocą mat słomianych nie są wystarczające. Należy je zabezpieczyć za pomocą deskowania i np. starych opon bądź plastikowych rur drenarskich między deskami a pniem. Dodatkowo na terenie znajdują się dwa pomniki przyrody – w ich przypadku wskazane jest zabezpieczenie drzewa i terenu wokół niego ogrodzeniem o zasięgu minimum rzutu korony drzewa (wskazane rzut korony powiększony o 1,5 m.)
- W przypadku konieczności użycia ciężkiego sprzętu w obrębie systemu korzeniowego teren zabezpieczyć należy przed zagęszczeniem gleby. W tym celu, w zależności od przewidywanego natężenia ruchu, można wysypać teren warstwą żwiru o miąższości ok. 20cm; dodatkowo można ułożyć płyty na warstwie żwiru lub ułożyć bale drewniane na legarach lub warstwie tłucznia i żwiru. Wspomniane zabezpieczenia nie mogą dochodzić do pnia - należy zostawić ok 20cm odstęp między pniem a wspomnianymi zabezpieczeniami.
- Niedopuszczalne jest mocowanie jakichkolwiek wind, bloczków, wyciągarek itp. do pni drzew, nawet, jeśli je się zabezpieczy. Poza uszkodzeniem pnia może doprowadzić to do poważnego zachwiania statyki drzewa lub nawet jego wywrotu. Należy pamiętać, iż w środowisku miejskim drzewa nie korzenią się głęboko.
- Roboty ziemne w obrębie systemu korzeniowego drzew (zasięg korony powiększony o 1,5m) należy wykonywać ręcznie (!) i w jak najkrótszym czasie.
- W przypadku niespodziewanej kolizji realizacji projektu (wynikającej np. z nieznanego błędu geodezyjnego) każdorazowo skonsultować należy taką sytuację z inspektorem ds. zieleni prowadzącym nadzór nad inwestycją w celu znalezienia rozwiązania pozwalającego na usunięcie bądź uszkodzenie drzewa i jego części nadziemnych i podziemnych.
- Odslonięte korzenie należy jak najszybciej zabezpieczyć w celu ochrony przed wysuszeniem/przemarzeniem. W okresie wegetacji roślin korzenie zabezpiecza się warstwą ziemi urodzajnej lub matami słomianymi zmaczanymi wodą, w okresie zimowym – matami słomianymi. Najmniej narażone są drzewa jesienią, po opadnięciu liści.

- Masa usuwanych korzeni powinna być jak najmniejsza, dopuszcza się przecinanie korzeni o średnicy do 2 cm, korzenie o większej średnicy należy ominąć. Cięcia należy przeprowadzać ostrymi i czystymi narzędziami prostopadle do długości – tak by przycięta powierzchnia była jak najmniejsza. Uszkodzenie/przecinanie korzeni głównych oraz podstawy pnia może prowadzić do osłabienia żywotności roślin oraz do utraty statyki.

- Dla fizjonomii drzewa najważniejsze są korzenie najcieńsze - włóśniki. Podczas prowadzenia prac należy zwracać uwagę na to by ich nie wyrywać a jedynie w razie konieczności ucinąć ostrym narzędziem. Dlatego również użycie ciężkiego sprzętu w postaci np. koparek, spychaczy nie jest dozwolone gdyż uszkodzenie korzenia następuje wtedy nawet 50 cm poza obrębem wykopu.

- Jeśli prace wymagać będą wykonywania fundamentów bliżej drzew niż obecne należy wykonywać tylko (!) fundamenty punktowe zamiast fundamentu ciągłego. Odstępy między fundamentami punktowymi w obrębie systemu korzeniowego powinny być większe niż 2m.

- Niedopuszczalne jest podwyższenie poziomu gruntu w pobliżu pnia. Jeśli zaistnieje konieczność podnoszenia poziomu gruntu należy pień drzewa odpowiednio zabezpieczyć pozostawiając wokół niego wolną przestrzeń (zasięg korony powiększony o 1,5 m) z dotychczasowym poziomem gruntu. W przypadku obniżania gruntu należy wykonać to w taki sposób, aby w pobliżu pnia grunt nie został obniżony oraz system korzeniowy nie został odsłonięty. Podczas prac związanych z usuwaniem oraz wymianą materiału budowlanego jest możliwe, iż niektóre jego elementy zrosły się z systemem korzeniowym (np. krawężnik drogowy). Usuając je należy zachować ostrożność by nie uszkodzić korzeni, w które mogły wrosnąć. W takim przypadku płaskie narzędzia powinny być ustawione pionowo podczas usuwania elementów przylegających do korzenia; przestrzeń odspajana między ścianą murka/krawężnika powinna być jak najwęższa by umożliwić jedynie wsunięcie narzędzia; odspojenie nie powinno sięgać głębiej niż dolna krawędź odspajanego murka/krawężnika; jeżeli korzeni nie można oddzielić od konstrukcji należy je odciąć ostrym i czystym narzędziem (nie odrywać!); wstawianie nowego krawężnika/murka powinno nastąpić tak szybko jak to możliwe; doły pozostałe należy dokładnie zasypać uważając by nie powstały poduszki powietrzne ani nie nastąpiło zbyt mocne uciśnięcie gruntu. W przypadku korzeni dużych mocno zrosniętych z usuwanym elementem należy pozostawić fragment konstrukcji wrosnięty tak by nie tworzyć ran na korzeniu; w przypadku wprowadzania nowego elementu w miejscu kolizji z korzeniem element należy odpowiednio wyprofilować by nie miażdżył korzenia.

W niniejszej inwentaryzacji zaistniała sytuacja związana z domierzaniem pojedynczych drzew podczas wykonywania pomiarów terenowych (bez użycia specjalistycznego sprzętu geodezyjnego). Drzewa te wskazano osobnym symbolem na załączonej do opracowania mapie. Może się okazać, iż podczas wykonywania prac związanych z realizacją projektu drzewa te zostaną uznane za zagrożone bądź kolidujące. W przypadku kolizji należy wystąpić z odpowiednim wnioskiem do właściwego urzędu i

uzyskać niezbędne pozwolenie. W przypadku drzew zagrożonych podlegają one wymienionym wyżej wytycznym.

Jeżeli podczas realizacji inwestycji zachodzi konieczność usunięcia drzew lub krzewów uznanych za zagrożone, Inwestor ma obowiązek uzyskania stosownego zezwolenia i wniesienia opłat.

W przypadku zniszczenia drzew spowodowanego niewłaściwym wykonywaniem robót ziemnych lub usunięcia nasadzeń bez wymaganego zezwolenia Prezydent wymierza karę pieniężną – zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody – Art. 88 i 89.